

१. इतिहास लेखन : पाश्चात्य परंपरा

प्रश्न १ ला. पुढील विधाने सकारण स्पष्ट करा.

- १) इतिहास संशोधनामध्ये प्रायोगिक पद्धती, प्रत्यक्ष निरीक्षण यांचा अवलंब करणे शक्य नसते.
- २) प्राचीन संस्कृतीच्या लोकांना भूतकाळाची जाणीव नक्कीच होती.
- ३) व्हॉल्टेअरला आधुनिक इतिहास लेखनाचा जनक असे म्हणतात.
- ४) स्त्रियांच्या आयुष्याशी निगडित विविध पैलूंवर विचार करणारे संशोधन सुरु झाले.
- ५) फुको यांच्या लेखन पद्धतीला ज्ञानाचे पुरातत्त्व म्हटले जाते.

प्रश्न २ रा. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा

- १) इतिहास संशोधनामध्ये प्रायोगिक पद्धती, प्रत्यक्ष निरीक्षण यांचा अवलंब का करता येत नाही?
- २) इतिहास लेखन म्हणजे काय ?
- ३) इतिहासकाराच्या लेखनाची शैली कोणत्या गोष्टीमुळे निश्चित होते ?
- ४) इतिहासाची मांडणी कोणत्या गोष्टीवर अवलंबून असते ?
- ५) संस्कृती जतन करण्याच्या कोणत्या पद्धती अतिप्राचीन काळापासून होत्या ?
- ६) रेने देकार्त याने शास्त्रीय संशोधनाच्या दृष्टीने कोणता नियम सांगितला ?
- ७) व्हॉल्टेअर याने इतिहासलेखनासाठी कोणत्या गोष्टी विचारात घ्यायच्या ठरविल्या ?
- ८) जॉर्ज विल्हेम फेडरिक हेगलच्या विवेचनामुळे इतिहासाच्या अभ्यास पद्धतीबाबत अनेक तत्त्वज्ञांची कोणती खात्री पटली ?
- ९) रांके याने कोणत्या गोष्टीवर टीका केली ?
- १०) ख्रीवादी इतिहासलेखन म्हणजे काय ?
- ११) मायकेल फुको यांनी इतिहासलेखनाची कोणती नवी संकल्पना आणली ?
- १२) मायकेल फुको यांनी कोणकोणत्या विषयांचा इतिहासाच्या दृष्टीने विचार केला ?
- १३) आधुनिक इतिहासलेखनाची व्याप्ती विस्तारली गेली विधान स्पष्ट करा.
- १४) ऐतिहासिक दस्तावेजांच्या अस्सलतेबाबत जाणकार कसे मत नोंदवतात?
- १५) इतिहास संशोधनास साहाय्यभूत होणाऱ्या विविध ज्ञानशाखा कोणत्या आहेत?